

1. Mål og planer

Området omfatter Furesø, Farum Sø og Bastrup Sø. Hvor søerne grænser mod andre af Naturstyrelsens arealer er bredarealerne medtaget under disse. Der findes 2 små søparceller, i alt 17 ha, i Furesøens nordlige ende, som er i privateje, og disse kan derfor ikke i fuldt omfang omfattes af nedenstående.

1.1a Overordnede målsætninger

På søerne prioriteres særligt naturbevaring og mulighederne for et aktivt friluftsliv højt. Søernes naturværdier skal sikres en gunstig bevaringsstatus gennem udmøntning af Natura2000 handleplanerne. Friluftslivet på søerne vil fortsat blive understøttet, men i varierende grad fra sø til sø. På Furesøen med mange faciliteter til et aktivt friluftsliv, på Farum Sø og Bastrup Sø mere stilfærdigt, med hhv. få og ingen faciliteter.

1.1b Planlagte tiltag.

I planperioden søges indført en årlig leje på privatejede broer i Furesøen, for den mulighed at have bro på søen. De kommunale havne og broer undtages.

1.2 Landskabsplan

Søerne fremstår som markante landskabselementer og skal også fremover fremstå som søflader uden væsentlige forstyrrelser.

1.3 Naturnær skovdrift

Der findes ikke skov i områderne. Skovene, som støder op til søerne, er beskrevet under andre områdeplaner.

1.4 Naturpleje

Udover de tre nedennævnte indsatsområder forventes det ikke nødvendigt at foretage naturpleje på søerne i den kommende planperiode. Bekæmpelse af vandpest i Furesøen vil iværksættes, såfremt væksten umuliggør sejlads, som det var tilfældet i 2010. Rudersdal Kommune har etableret en beredskabsplan, der iværksættes ved voldsom vækst af vandpest. Planen er at klippe vandpest ud for de store havne i Storekalv samt sikre en sejlrende vest-øst fra den store del af Furesøen til indsejlingen til Vejlesø. Bekæmpelse af mink forstærkes gennem etablering af flydende slagfælder på søerne, hvor udlægning og tilsyn af fælderne foretages i et partnerskab med frivillige. I planperioden vil mulighederne for bekæmpelse af den invasive Galizisk Sumpkrebs undersøges.

1.5 Plejetiltag for kulturmiljøet

Ingen planlagte tiltag

1.6 Friluftsliv

Søerne vil også i den kommende planperiode kunne huse et aktivt friluftsliv, intensivt på Furesøen og stilfærdigt Farum Sø og Bastrup Sø.

Søerne kan ikke rummes indenfor driftsplanens almindelige zoneringsystem og deres anvendelse i en friluftsmæssig sammenhæng er derfor fastlagt i bekendtgørelser (Furesøen, Farum sø) eller bestemmelser fastlagt af Naturstyrelsen som ejer (Bastrup Sø)

[Bekendtgørelse om færdsel m.v. på Furesøen \(BEK nr 1205 af 20. nov. 2006\)](#)

[Bekendtgørelse om færdsel m.v. på Farum Sø \(BEK nr 1204 af 20/11/2006\)](#)

Der er dog lagt stillezone på Bastrup og Farum sø, mens Furesøen er friluftszone, for at indikere den brug som fremgår af bekendtgørelserne.

Kommenterede [lards1]: link

2. Beskrivelse

2.1 Generelt

Søerne ligger på striben i den øverste del af Mølleåsystemet, med Bastrup Sø som den øverste, dernæst Farum Sø og endelig Furesøen, kun 15 km nordvest for København. Umiddelbart vest for Bastrup Sø findes vandskellet hvorfra vandet enten strømmer mod vest til Buresø og derfra til Roskilde Fjord, eller mod øst til Bastrup Sø og derfra til Øresund. Bastrup Sø udgør 32 ha, største dybde er 7 m og ligger i kote 28,7 m.o.h. Farum Sø udgør 126 ha, største dybde 14,7 m og ligger i kote 20 m.o.h. Furesø udgør 932 ha, største dybde er 37,7 m og ligger i kote 20 m.o.h. Furesø er Danmarks dybeste sø.

2.3 Landskab

Søerne er en del af et udstrakt tunneldal system, som blev dannet af floder, da istidens kalot smeltede for 10.000 – 12.000 år siden. Et enormt vandtryk nærmest spulede store huller i undergrunden. Det er bemærkelsesværdigt, at vandretningen dengang var den modsatte af i dag, idet isranden stod mod øst. Istiden efterlod sig et landskab, fyldt med større og mindre søer. Centralt i dette landskab ligger Mølleåen med sit udspring nogle få hundrede meter vest for Bastrup Sø og løber ca. 40 km til sit udløb i Øresund.

Furesøen er dybdemæssigt delt i to områder: Hovedbassinet med en gennemsnitlig dybde på 16,5 m og Store Kalv, som er væsentlig mere lavvandet med en gennemsnitlig dybde på 2,5 m. Søbunden i hovedbassinet er meget kuperet med skrænter, der visse steder går 20 meter næsten lodret ned i dybet. Hovedtilløbene til Furesøen er fra Farum Sø i vest, Dumpedalsrenden i nord og Vejlesø i øst. Udløbet, Frederiksdal Kanal, findes i søens sydlige ende, og herfra ledes vandet gennem søer og mølledamme til sit udløb i Øresund ved Strandmøllen.

Flodemålsbestemmelser for afløb fra Furesøen ved Frederiksdal Sluse er stadfæstet af Miljøstyrelsen den 1. september 1988. Flodemålet fastsættes til kote 20,605 (GI) gældende for hele året. Dette er den maksimalt tilladte vandstand. Vandstanden bringes i løbet af vinteren op til kote 20,55. Vandføring i Mølleåen nedstrøms sikres ved, at vandstanden ved Frederiksdal i løbet af sommeren og efteråret sænkes, og normalt ikke under kote 20,45. Ved vandstand under kote 20,25 lukkes stemmeverket normalt, men hvis vandføringen i Mølleåen i ekstreme situationer gør det nødvendigt, kan der udledes yderligere vand fra søen. Ved en vandstand i kote 20,00 lukkes stemmeverket altid. Vandstanden i Furesøen var inden etableringen af møller og mølledamme, som startede i 1100-tallet, formentlig 2,5 meter lavere end i dag. Sandsynligvis var vandstanden i Farum Sø ligeledes lavere, og vandstandshævningen har givet resultatet i forsumpningen af Sækken i Ryget Skov.

Søen omkranses primært af stejle skovklædte skrænter, med undtagelse af bredområdet langs Storekalv som er fladt og med udbredte rørskove. Selvom der er tæt bebyggelse langs østsiden af søen, giver den tætte skovklædte skrænt et indtryk af en skovomkranset sø.

Farum Sø forbindes af den få hundrede meter lange Fiskebæk å (som Mølleåen kaldes på denne strækning) med Furesøen. Med den korte strækning og ingen forhindringer er koten for vandspejlet den samme i de to søer. Bunden i Farum Sø er meget kuperet i den nordlige del, og noget mere fladvandet i den sydlige del og med udstrakte rørskove.

Bastrup Sø har et vandspejl der ligger næsten 8 meter højere end de to andre søer. Søbunden er ikke nær så dramatisk kuperet, men på midten af søen findes dog dybder ned til 7 meter. Søen er stort set omkranset af rørskov.

2.5 Natur

Fuglelivet på søerne er mangeartet. Bastrup Sø er dog ikke en udpræget fuglesø grundet den smalle bredde på den langstrakte sø. Hvinanden, som tidligere var sjælden i Danmark som ynglefugl, er efter en målrettet opsætning af redekasser i Farum Sø og Furesøen, i dag en meget almindelig fugl i området. De almindeligste arter er hvinand, troldand, blishøne, gråand, toppet lappedykker, stor skallesluger, knopsvane, fiskehejre og skarv. Rørhøgen er begyndt at yngle ved Farum Sø. Fiske- og havørne ses ikke sjældent, men yngler her ikke endnu.

Søerne huser et rigt planteliv og mange fisk. Fiskebestanden består af sandart (dog ikke Bastrup Sø), ål, gedde, aborre, hork, brasen, skalle, suder, knude og løjje.

I Furesø og Farum Sø findes den invasive Galizisk Sumpkrebs, "Tyrkerkrebs" (*Astacus leptodactylus*). Denne krebs blev indført levende fra især Tyrkiet til konsum i en periode efter krigen, udsat og etableret i en del småvande, men også i Furesøen. Krebsen ser ud til at kunne fortrænge den hjemmehørende Flodkrebs.

Som noget ganske særligt huser Furesøen i dag 2 små krebsdyr, *Mysis relicta* og *Pallasea quadrispinosa*. Da ishavet for flere tusinde år siden trak sig tilbage, blev de lukket inde i den dybe del af Furesøen, hvor de har fundet livsbetingelser, så de har kunnet overleve helt frem til i dag. De små krebsdyr kaldes derfor også istidsrelikter eller reliktkrebs. *Mysis relicta* i Furesø adskiller sig genetisk fra alle andre populationer og findes i Danmark kun i Furesø.

I perioden 2003-06 blev der, med midler fra EU Life-Nature programmet, iværksat et restaureringsprojekt af daværende Frederiksborg Amt og Farum Kommune. Projektets formål var at genskabe en ren og artsrig sø. Delmål for dyrelivets levestandard under springlaget, sommersigtedybde, opblomstring af blågrønalger og undervandsvegetation er opfyldt de fleste år, mens delmål for fosforindhold i overfladevandet ikke er opfyldt.

Furesø var omkring år 1900 en af Nordeuropas reneste og mest artsrige søer. Kraftige og tilbagevendende opblomstringer af alger på grund af urensset spildevand i midten af 1900-tallet ødelagde søens balance.

Projektet søgte at løse problemerne gennem opfiskning af skalle og brasen kombineret med udledning af ren ilt til bundvandet. I perioden blev der landet mere end 200 tons skaller og brasen og iltning af bundvandet, som er Danmarks største søiltningprojekt med en årlig nedpumpning af 4-500 tons ren ilt, foretages stadig.

Rambøll, som for Furesø Kommune som har ansvaret for iltningen, har i 2012 afrapporteret projektet og skriver bl.a.: ”Det er for tidligt at fastslå, at Furesø for alvor er sluppet af med sine miljøproblemer. Selvom forbedringerne i søens tilstand har været betydelige gennem de sidste 20 år, er næringsaltniveauet stadig højt og tilstanden under stadig forandring; den har endnu ikke været stabil i en længere periode.”

2.6 Kulturmiljø

De mange mølledamme og elproducerende møller nedstrøms Furesø kaldes ofte industriens vugge. På det lave vand i Furesøens sydlige del, tæt på udløbet til Frederiksdal, kan resterne af nogle stenrækker tyde på, at der også i Furesøen har været en mølledam. Mølledammen må i givet fald have tilknytning til borgen Hjortholm. Der er stort set intet tilbage af borgen, som forsvandt under Grevens Fejde i 1500-tallet.

2.7 Friluftsliv

Furesøen er den mest benyttede sø til friluftsliv. Her findes alle former for organiseret friluftsliv, der er knyttet til vand: Sejlsport, roning, kano- og kajak, dykning, badning, lystfiskeri, windsurfing, motorsejls og vandski. Aktiviteterne er understøttet af en god infrastruktur med en del havne- og broanlæg, friluftsbade og gode adgangsforhold. Daglige brugere er primært folk fra lokalområdet, men udlejning af kanoer og robåde samt offentlig båd fart tiltrækker også folk fra hele hovedstadsområdet. Friluftslivet styres ved en aktiv administration jævnfør bekendtgørelserne for færdsel.

Badning

Furesøen har generelt et rent og godt badevand. Der findes 3 badesteder i søen, det største ved Furesøbad, hvor der er sandstrand, badebroer og livredder tilknyttet. Der bades og svømmes ligeledes fra mange andre steder i søen, ikke mindst fra de mange private broer. Tidligere var det ikke ualmindeligt med kraftige algeopblomstringer i sommerperioden med udstedelse af advarsel mod badning. Det seneste tiår er der kun set sporadisk og meget kortvarige forekomster af algeopblomstring. Der er fra tid til anden observationer af bid fra iker. Disse små vanddyr værtskifter mellem vandsnegle og svømmefugle. Ikten hører til den rene ferskvandssøes dyreliv.

Fiskeri

Der har i en lang årrække været drevet erhvervsfiskeri på Furesøen. I forbindelse med restaureringsprojektet ophørte erhvervsfiskeriet i 2002 og er ikke siden genoptaget. Der er en lang og mangeårig tradition for lystfiskeri i søen, ikke mindst efter sandart, men søen er også kendt for sin fine geddebestand. Fiskeriet er ikke udlejet, og der er frit lystfiskeri på søen.

Sejlads

Furesøen huser 3 sejlklubber med hver sin havn, 3 roklubber, 3 kano- og kajakklubber, 3 fiskeklubber, en vandskiklub, windsurferklub, dykkerklub og søspejder. Der er 2 kano- og bådudlejningsvirksomheder med tilknytning til søen og en båd fart med 2 store 80 personers både, hvor den ene sejler i fast rutefart mellem 4-6 havne og en i charter. Herudover har næsten alle naboerne et bådehold. Sejlads uden motor er fri i søen, og derfor er der en stor aktivitet af uorganiserede sejlads, primært kano og kajak. Sejlads med motor er betinget af en tilladelse. Der gives motortilladelser til ejere af private nabomatrikler, til klubbåde som har en følge- eller dommerbådsfunktion og til private medlemmer af hhv. en sejlklub og en fiskeklub. Desuden en hjælpemotortilladelse til sejl både og elmotortilladelser til både med fast havneplads i søen. Der er udstedt ca. 400 motortilladelser og dette tal forventes ikke at blive øget. Opstår der behov for yderligere kommunale havneanlæg kan det nuværende antal tilladelser bibeholdes, men omfordeles.

Farum Sø og Bastrup Sø har mindre betydning for friluftslivet. Ikke fordi de ikke rummer et betydeligt friluftsmæssigt potentiale, men søernes størrelse og hensynet til habitatudpegningerne i området har især for disse søers vedkommende givet anledning til en mere restriktiv politik i forhold til de aktiviteter, der tillades på søerne.

På Bastrup Sø er fiskeriet udlejet til en fiskeklub med en lille bro og en enkelt robåd. Naboerne kan sejle med en enkelt robåd/kano. Der gives indtil videre tilladelse til et enkelt triathlonstævne i juni måned.

På Farum Sø er fiskeriet udlejet til en fiskeklub med et broanlæg og 26 robåde. Ved samme anlæg findes en bådudlejning med op til 10 robåde. Naboerne kan sejle med en enkelt robåd/kano. Desuden kan naboer til Furesøen, samt medlemmer af en kano-kajak klub i hovedstadsområdet sejle på søen med kano eller kajak.

3. Gældende udpegninger

3.1 Natura 2000 udpegninger

Søerne er en del af Natura 2000 område nr. 139 "Øvre Mølleådal, Furesø og Frederiksdal Skov". Søerne indgår i Habitatområde H123 og i Fuglebeskyttelsesområde F109.

3.2 §3 områder

Sø og opgrødearealer er i sin helhed omfattet af Naturbeskyttelseslovens §3.

3.3 Regionale udviklingsplaner og kommuneplaner

Der er en række kommune- og lokalplaner der grænser op til søerne. Der er primært tale om boligplaner i oplandet, og hyppigt er de arealer der grænser op til søerne udlagt som rekreative naturområder, hvor offentligheden har adgang.

Eneste undtagelse er Lokalplan 195 for Furesøkysten i Virum, Lyngby-Taarbæk Kommune, der omfatter en smal bræmme af Furesøen. Fra lokalplanen citeres: Lokalplanen omfatter også en del af Furesøen, da afgrænsningen mod Furesøen er dynamisk. Det er således sikret, at alle ejendomme vil være omfattet af lokalplanen i tilfælde af eventuelle ændringer i afgrænsningen af de kystnære ejendomme."

3.4 Fredninger og vildtreservater

Der er ingen fredninger på selve søarealerne, men en del fredninger der umiddelbart grænser op til søerne. På kortet i SagsGIS ses dog at nogle fredningsgrænser marginalt lapper ind på søarealerne. Det anses at være korttegningsfejl, men idet der naturligvis ikke vil blive administreret i strid med fredningerne, medtages fredningsoplysningerne ikke.

3.5 Drikkevandsinteresser

Søerne ligger i et område med almindelige drikkevandsinteresser.

3.6 Råstofplaner

Søerne er ikke omfattet af råstofplaner.

3.7 Naturskøvsstrategien

Der er ikke udpeget naturskøvsarealer i området.

3.8 Frøavlsbevoksninger og forsøgsarealer

Findes ikke i området.